

#41

říjen 2022

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

ROZHOVOR
RUDOLF VOHNOUT

1 Aktuality

TÉMA

2

Hostili jsme odborníky na akvakulturu z EU

- 4 Každý legislativní krok je založený na výzkumu
- 6 České akademické hry poprvé na JU
- 9 Jak vrátit adaptačním kurzům původní význam?

12

ROZHOVOR

Rybničky výrazně ovlivňují mikroklima

- 16 Dvojitý diplom je konkurenční výhoda
- 18 Téměř maximální počet bodů v prestižní soutěži
- 20 Na konferenci v Portugalsku

ROZHOVOR

22

Bohatý bude ten, kdo umí využít data

- 26 Navazující Management regionálního rozvoje

26

NA CESTÁCH

V Zambii s dětmi ulice

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Branišovská 31a, 370 05, České Budějovice

Šéfredaktor: Miroslav Vlasák

Spolupracovali: Mgr. Alena Binterová

Fotograf: Jan Sommer

Grafické práce a sazba: Pavel Jaloševský

Jazyková korektura: Lenka Krejčová

Témata, připomínky a náměty můžete zasílat
na mvlasak@jcu.cz

JOURNAL je pětikrát ročně distribuován zdarma
na Jihočeské univerzitě, jejích fakultách a dalších
vybraných místech.

Náklad 4 000 ks. Tisk: Protisk, s.r.o.

Místo vydání: České Budějovice.

Registrace MK ČR E 21448, ISSN 2336-2170.

1

NOC VĚDCŮ VŠEMI SMYSLY

Vědecké show, fyzikální, chemické či biologické pokusy, ukázky nejmodernějších přístrojů a technologií i nejrozmanitější hry a dílny. To mohli v pátek 30. září zažít návštěvníci českobudějovické Noci vědců s letošním ústředním tématem „Všemi smysly“. Na Jihočeské univerzitě se Noc vědců konala poctvrté. Návštěvníci mohli vybírat ze 74 programů v Českých Budějovicích a Nových Hradech. Nově měly v budově rektorátu prostor tři další instituce:

Czechitas, Europe direct a Eurocentrum České Budějovice.

2

AKCE PRO ABSOLVENTY

Kampus univerzity v říjnu ožil Alumni festivalem, akcí plnou hudby, dobrého jídla a doprovodného programu nejen pro absolventy. Na pódiu u studentského klubu Kampa se v rámci dvoudenního programu vystříдалo osm kapel, na Food festivalu mohli návštěvníci ochutnat jídla z celého světa. Akci pořádala JU ve spolupráci se studentskými spolky. Univerzita pro absolventy i veřejnost připravila na podzim také Alumni sessions, nový cyklus

přednášek špičkových odborníků z různých oborů. Konají se každou středu od 17 hodin v přízemí Akademické knihovny JU.

3

POKRAČUJÍ AKADEMICKÉ PŮLHODINKY

Univerzita ve spolupráci s Biologickým centrem AV ČR v akademickém roce 2022/2023 pokračuje v pravidelném cyklu přednášek pro absolventy a širokou veřejnost Akademické půlhodinky. Každý týden v budově Jihočeského muzea

v Českých Budějovicích jedna z osobností akademického života pohovoří na zajímavé téma. V říjnu jsou to například molekulární biolog Ondřej Lenz, jazykovědkyně Marie Janečková, v listopadu půdní biolog Miloslav Devetter, archeolog Jan John a další. Kompletní seznam přednášek najdete na univerzitním webu.

4

JU MEZI NEJLEPŠÍMI

V dalším ročníku jednoho z nejprestižnějších světových žebříčků „The Times Higher Education World University Rankings“ se Jihočeská univerzita opět umístila mezi nejlepšími. Z rekordního počtu hodnocených univerzit obsadila celkové

801.–1000. místo. V rámci českých vysokých škol si JU meziročně polepšila, když obsadila skvělé sdílené 2. místo spolu s Masarykovou univerzitou. Celkem bylo v rámci žebříčku hodnoceno 18 vysokých škol z ČR, mezi tisícovku nejlepších se ale dostaly jen 3 české univerzity.

HOSTILI JSME ODBORNÍKY NA AKVAKULTURU Z EU

Celý svět trápí omezené zdroje ryb pocházející z volného rybolovu a otázka, jak v budoucnu nasycit lidstvo. Trendem, který dává naději, je udržitelná a konkurenceschopná akvakultura. Nejen mořská, ale i ta sladkovodní. Česká republika má v tomto ohledu Evropě co nabídnout. Ať už tradici rybníkářství, nebo špičkový výzkum. V rámci českého předsednictví v Radě EU se zástupci členských států a Evropské komise přijeli přesvědčit na Fakultu rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity.

Jihočeské Vodňany ve čtvrtek 1. září hostily osmdesát generálních ředitelů a atašé pro rybolov z členských zemí Evropské unie, včetně zástupců Evropské komise. Na zdejším výzkumném centru CENAKVA Fakulty rybářství a ochrany vod JU, které Ministerstvo zemědělství ČR vybralo jako ukázkovou výzkumnou instituci v rámci celé České republiky, se evropští úředníci a politici mohli na vlastní oči přesvědčit, že i sladkovodní akvakultura, ať už tradiční, nebo využívající moderní technologie, může hrát významnou roli při produkci kvalitních potravin i v ochraně životního prostředí. Návštěva se uskutečnila v rámci předsednictví České republiky v Radě EU. „Přivítat do Vodňan tolik významných osobností vyžadovalo měsíce příprav,“ sdělil proděkan pro zahraniční vztahy Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (FROV JU) a jeden z organizátorů celého setkání Vladimír Žlábek. Nejprve bylo třeba fakultu představit v Bruselu a poté ve spolupráci se Stálým zastoupením ČR při EU v Bruselu celé setkání zorganizovat. „Jste to vy, kdo má teď jedinečnou možnost nastavovat agendu, která se bude v Bruselu diskutovat. Jsem ráda, že se dotýkáte akvakultury i z environmentálního hlediska, protože tento aspekt je nesmírně důležitý pro obyvatele Unie a je také prioritou pro

Evropskou komisí. Ta bude hledat všechny možnosti k co nejúžší spolupráci,“ zmínila Charlina Vitcheva, generální ředitelka DG MARE, která je v rámci Evropské komise odpovědná za evropskou politiku týkající se námořních záležitostí a rybolovu. Ocenila především provázanost výzkumu akvakultury s ochranou vodních ekosystémů a dopadem výzkumu do aplikované sféry a rybářské praxe. „Těší mě, že investice ze strukturálních fondů jsou tu velmi efektivně využity. Překvapila mě vysoká úroveň základního i aplikovaného výzkumu a moderní zázemí výzkumného centra CENAKVA,“ dodala. A právě centrum CENAKVA, které je středo-evropským unikátem, evropskou delegaci hostilo. Velká výzkumná infrastruktura disponuje jedinečnou evropskou rybníční základnou o rozloze 40 hektarů. Fakulta rybářství a ochrany vod díky němu poskytuje širokému spektru uživatelů v ČR a zahraničí otevřeně experimentální zázemí zaměřené na kvalitu sladkovodních ryb, biologii, ochranu a akvakulturu jeseterů, dlouhodobě udržitelnou rybníční a intenzivní akvakulturu v procesu globálních změn prostředí, biologii a ochranu raků a dalších bezobratlých, kvalitu vody a vodního prostředí. „Technologicky disponuje CENAKVA pro chov a reprodukci velkým množstvím uzavřených recirkulačních a akvaponických systémů s biologickým

a hydroponickým čištěním vody. Je také jedinečná uzavřeným chovem a reprodukcí téměř třiceti druhů sladkovodních ryb a koryšů, plemennými chovy kapra, lína, sumce a největší genovou bankou jeseterů na světě," uvedl ředitel CENAKVA Vladimír Žlábek.

Návštěvníci z evropských zemí se v krátkých prezentacích seznámili s aktivitami Fakulty rybářství a ochrany vod JU, následovala návštěva střední rybářské školy a muzea rybářství, kde měli možnost nahlédnout do tradice rybářství v jižních Čechách, a nakonec prohlídka dvou experimentálních prostor Fakulty rybářství a ochrany vod, konkrétně genetického rybářského centra a rybochovného objektu. „Je třeba zmínit, že návštěvníci pocházejí z různých částí Evropy a zaměřují se spíše na mořský rybolov. Českou akvakulturu, například chov kapra v rybnících, tolik neznají. Jsme rádi, že jsme jim ji mohli ukázat," doplnil Vladimír Žlábek. Kromě špičkového výzkumu a vzdělávání fakulta představila i výsledky komerční činnosti. „Jedná se například o kaviár pořízovaný unikátní metodou Sturgeon Friendly, tedy šetrnou cestou bez nutnosti usmrcení jeseterů, nebo takzvaného omega3kapa, který díky speciálním chovným postupům obsahuje více omega3 mastných kyselin," zmínil děkan FROV JU Pavel Kozák.

Setkání evropské delegace se zúčastnili i zástupci Ministerstva zemědělství ČR. „Pro naše ministerstvo je to dobrá příležitost, jak prezentovat rybářský výzkum a sladkovodní akvakulturu a možnosti, jak neustále zlepšovat české rybářství. Rybářství obecně budou čekat velké výzvy a musíme hledat potenciál pro nahrazení úlovků z mořského rybolovu. I proto jsme pro setkání vybrali místo, které spojuje moderní výzkum a vzdělávání nových generací rybářských odborníků. Je potřeba, aby rybářství bylo vnímáno komplexně – nejen jako produkce ryb, ale také z hlediska krajiny a péče o krajinu," uvedl Martin Žižka, ředitel

Odboru státní správy lesů, myslivosti a rybářství MZE ČR.

Ředitelka okresní agrární komory Hana Štastná, která společně s rektorem Jihočeské univerzity Bohumilem Jirouškem delegaci přivítala, věří v konkurenceschopnost jihočeského rybářství. Ta je možná právě i díky úzké kooperaci s výzkumem na Fakultě rybářství a ochrany vod. „Spolupracujeme na tom, aby se vědecké poznatky dostaly do rybářské praxe a podařilo se najít harmonii mezi produkční funkcí rybníků, ochranou životního prostředí a v neposlední řadě i jejich rekreační funkcí. Věříme, že vzhledem k rostající se lidské populaci bude například trend akvaponických systémů dalším stupněm intenzivní produkce ryb, kterou u nás v jižních Čechách před pěti sty lety založili Rožmberkové," uvedla Hana Štastná. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Vojtěch Havlis

KAŽDÝ LEGISLATIVNÍ KROK JE ZALOŽENÝ NA VÝZKUMU

Doktorand z Laboratoře sladkovodních ekosystémů FROV JU Martin Musil odjel letos v březnu na desetiměsíční stáž na Stálé zastoupení ČR při EU v Bruselu. Je tak jedním z odborníků, kteří tu budou do konce roku působit v rámci českého předsednictví v Radě EU. Zabývá se zejména problematikou udržitelného rybolovu a akvakultury.

Momentálně působíte na Stálém zastoupení ČR při Evropské unii. Můžete stručně vysvětlit čtenářům, kteří se v problematice EU příliš neorientují, o co se jedná?

Stálé zastoupení je v principu hlavním spočívacím článkem mezi českou vládou a orgány Evropské unie. Diplomaty ze stálého zastoupení připravují jednání pro Výbory stálých zástupců vlád členských států EU, kterým se říká COREPER I a COREPER II. My patříme do rybářské sekce, která spadá pod COREPER I. Zabýváme se veškerou problematikou rybolovu a akvakultury v EU. To znamená především mořskými rybolovnými kvótami a otázkami udržitelného rybolovu a akvakultury.

Na stáž vás vyslala Fakulta rybářství a ochrany vod JU. Nabízí fakulta tuto možnost standardně svým doktorandům, nebo je to výjimečná příležitost v rámci českého předsednictví?

Fakulta standardně nabízí svým studentům zahraniční mobility především v programu Erasmus+. Velmi si proto vážím možnosti absolvování nestandardní stáže trvající od března do konce roku 2022. Celkově vyplývá spíše z potřeby Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva zemědělství naplnit kapacitu lidí a expertů, kteří se podílejí na přípravách a chodu samotného českého předsednictví.

Co vám stáž v Bruselu prozatím dala z profesního hlediska? Změnila nějak to, jak jste nahlížel na EU dříve a jak nyní?

Dříve jsem na Evropskou unii a její celkové fungování nahlížel, jako mnoho lidí, skrze prsty. Nicméně po pár dnech v samotných institucích a jednáních s lidmi na různých úrovních, ať už Evropské komise, Generálního sekretariátu Rady nebo jednotlivými atašé všech členských států, jsem pochopil, o jak propracovaný a fungující systém se jedná. Z profesního hlediska mi tahle stáž zatím přinesla obrovské penzum znalostí a zkušeností, které opravdu můžete získat pouze v Bruselu.

Co podle vás může Česká republika přinést Evropské unii v oblasti akvakultury?

Česká republika sice nepatří k největším akvakulturním producentům v EU, rozhodně ale patří mezi špičku v oblasti sladkovodní akvakultury. Naše české rybníkářství vykazuje všechny prvky udržitelné akvakultury už od dob Jakuba Krčína. Při správném managementu rybníka mají ryby, v porovnání s ostatními zdroji, naprosto zanedbatelnou uhlíkovou stopu. Jako bonus ještě rybníky poskytují další, takzvané mimoprodukční ekologické služby.

Co tím máte na mysli?

To znamená, že v rybníce sice chováme ryby, nicméně rybníky poskytují prostor

dalším živočichům, jako jsou obojživelníci, ptáci a tak dále. Rybníky také zadržují vodu v krajině a zabraňují povodním. V některých případech je dokonce můžeme využívat k rekreačním účelům. To je pro většinu členských států dodnes naprosto nepředstavitelná věc a my bychom měli jako předsednický stát využít šance tento náš národní poklad dostat do evropského povědomí. Mým názorem je, že většina členských států by se v oblasti udržitelné akvakultury mohla od České republiky leccos naučit.

V jednom starším článku v Journalu jste zmiňoval, že se v Bruselu chcete věnovat především legislativnímu procesu. Proč právě jemu a jakou roli v tom mohou hrát výzkumné instituce, jako je právě CENAKVA?

Sladkovodní akvakultura je dnes velmi závislá na dotacích z EU, a pokud má být konkurenceschopná, je rozhodně potřeba přijímat další legislativní kroky na její podporu. Každý legislativní krok v tomto odvětví je založený právě na výzkumu. Jihočeské výzkumné centrum CENAKVA je unikátní a uznávané po celé Evropě. Vždyť i jedním z našich výzkumných programů je právě dlouhodobě udržitelná akvakultura s odpovídajícím hospodařením s vodou a živinami. Není náhodou, že právě takto významné setkání evropských atašé se konalo právě na naší fakultě a zároveň v tomto centru. Pevně věřím, že české předsednictví odstartuje zlaté časy udržitelné sladkovodní akvakultury.

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Vojtěch Havlis

Doktorand z Laboratoře sladkovodních ekosystémů FROV JU Martin Musil

ČESKÉ AKADEMICKÉ HRY POPRVÉ NA JU

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích poprvé v historii spolupřádala České akademické hry, největší studentskou sportovní soutěž v České republice a také jednu z největších sportovních soutěží pro studenty v Evropě. Vlastní realizaci akce byla pověřena Pedagogická fakulta JU.

Do Českých Budějovic zavítaly letos v červnu vůbec poprvé České akademické hry, které každoročně pořádá Česká asociace univerzitního sportu (ČAUS) ve spolupráci s vybranou českou univerzitou či vysokou školou. Přibližně 1 600 sportovců soutěžilo v 19 sportech, dvanáct bylo individuálních, sedm kolektivních. Sportovci poměřili síly v atletice, basketbalu, florbalu, fotbalu, frisbee, futsalu, golfu, házené, judu, kanoistice, karate, kuželnkách, orientačním běhu, plavání, plavání s ploutvemi, plážovým volejbalem, stolním tenisu, veslování a volejbale. „Máme radost, že se tahle organizačně náročná celorepubliková akce vydařila. Všechny 1 600 sportovců se podařilo ubytovat a nasytit, za což patří díky kolegům a menzám. Tradičním problémem Českých Budějovic je nedostatek sportovních hal. Hala ve Stromovce zrovna procházela rekonstrukcí, podařilo se ji otevřít alespoň na florbalový turnaj žen. Basketbal a volejbal se hrál v naší hale Na Sádkách, florbal, futsal a házená v Suchém Vrbném. Turnaje byly rozeseté po celých Budějovicích, ale Dopravní podnik města Českých Budějovic nám vyšel vstříc a rozvážel sportovce zdarma,“ popisuje Radek Vobr z Katedry tělesné výchovy a sportu Pedagogické fakulty JU a také místopředseda organizačního výboru Českých akademických her. Věřící, že situaci pomůže v budoucnu vylepšit nová sportovní hala, o které se uvažuje v souvislosti s plánovanou rekonstrukcí sportovního stadionu Na Sádkách.

ZLATO PRO NAŠE KARATE

Celkem bylo na jubilejních dvacátých Českých akademických hrách rozděleno přes 900 medailí a uděleno 300 titulů Akademického mistra ČR pro rok 2022. „Podařilo se nám získat dvacet tři medailí v individuálních sportech a tři týmy v kolektivních sportech skončily na třetím místě, což je skvělý úspěch. Už jen dostat se v kolektivním sportu na České akademické hry není vůbec snadné. Letos jsme byli jakožto pořadatelé automaticky kvalifikováni a hned naši fotbalisté vybojovali bronzovou medaili. Je to velký příslib do budoucna,“ doplnil Vobr. Bronz si odnesl také mužský tým basketbalistů a ženský tým házenkářek. V individuálních sportech dosáhl skvělých výsledků karatisté. Tomáš Hermann a Martin Drábek získali ve svých kategoriích zlaté medaile, nejceněnější kov si odnesly také karatistky Adriana Crhonková a Petra Pragerová. Stolní tenisté Filip Kortus a Ondřej Krejčí získali stříbro ve čtyřhře stolního tenisu. Bronzovou medaili ve stolním tenisu vybojoval také Radek Slavík. Z našich atletů uspěli například dálkař Tomáš Kratochvíl, skokanka o tyči Michaela Houzarová a kladivářka Eliška Krajčová, kteří získali stříbrné medaile. Petr Bahenský získal bronz v překážkovém běhu na 3 000 metrů, stejně tak uspěla také Nela Nikodemová v běhu na 100 m překážek. Stříbrnou a bronzovou medaili vybojovala také kanoistka Klára Vaňková, bronzová je i ploutvařka Daniela Uhlířová.

Na stupně vítězů se postavil také Andrii Havrylenko, který získal bronzovou medaili v judu ve váhové kategorii do 66 kg. Vítězové Českých akademických her měli možnost reprezentovat svou školu a český univerzitní sport také na mezinárodní úrovni. V některých sportech se na ČAH uzavřela nominace na Evropské univerzitní hry 2022 v polské Lodži. Těchto prestižních her, které pořádá European University Sports Association (EUSA) se zúčastnilo téměř 5 000 sportovců z více než 400 univerzit z celé Evropy. Česká asociace univerzitního sportu vyslala na EUH 230člennou reprezentaci, vůbec největší v historii. Také JU měla svoje želízka v ohni, z karatistů nakonec výrazněji zabodovala Adriana Crhonková, která v kumite obsadila 7. a 9. místo. „Věřím, že se v roce 2024 podaří na Evropské univerzitní hry v Maďarsku vyslat z naší univerzity více sportovců. Myslím, že dvacetičlennou výpravu bychom měli být schopni zafinancovat. V kolektivních sportech by měl určitě dobrou šanci mužský volejbalový tým,” myslí si Vobr. Pro úplnost ještě dodejme, že ČAUS pořádá také Akademická mistrovství České republiky, a to ve sportech, které na Českých akademických hrách neuvidíte - zimních, vodních, ale také třeba tenisu nebo badmintonu. A i v těchto soutěžích se nám letos podařilo získat medaile. Petr Doležal získal stříbro a Tereza Loosová bronz v silovém trojboji.

STIPENDIUM PRO 10 LIDÍ

Sport a univerzity k sobě vždy patřily. Soudržnost s vysokou školou se neodvíjí jen v posluchárnách, ale i na sportovištích. Možná ani netušíte, že mezi vašimi spolužáky na Jihočeské univerzitě jsou vrcholoví sportovci, kteří vozí z českých i mezinárodních sportovních turnajů medaile a tituly. Říkáte si, proč mají potřebu vedle tvrdého tréninku ještě studovat vysokou školu? Většina z nich končí aktivní sportovní kariéru kolem 35 let a je dobré mít připravená

zadní vrátka. Začít v tomto věku studovat není úplně snadné, proto většina volí takzvanou duální kariéru. Někteří pomýšlí třeba na trenérskou kariéru, jiní se chtějí věnovat podnikání. Aby je v jejich úsilí co nejvíce podpořilo, rozšířilo Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy před třemi lety působení Victoria - Vysokoškolského sportovního centra, které staví právě na osobnostech schopných skloubit sport a vzdělání. Nejlepší sportovci z celé republiky jsou pak zařazeni do takzvaného akademického výběru. Od roku 2020 se sekce akademického výběru díky projektu UNIS rozrostla z 20 sportovců na necelých 400 zařazených sportovců. Nově se podpora rozšířila i přímo na školy, kde sportovci studují. Cílem UNIS je podpořit vybrané sportovce a zajistit podmínky pro jejich přípravu a studium na vysoké škole. „Momentálně máme na JU deset sportovců, kteří splňují kritérium UNIS, šest z nich pro kolektivní sporty, zbytek pro individuální. Měli jsme sportovců dvanáct, ale bohužel karate, ve kterém jsou naši studenti mimořádně úspěšní, už není olympijským sportem, a tudíž nesplňuje podmínky podpory,” vysvětluje Radek Vobr. Účast v projektu UNIS pro sportovce znamená kromě zviditelnění i nemalou finanční pomoc. „Jedná se o stipendia, která jsou pro duální kariéru

nesmírně důležitá. Existuje pět kategorií podpory, například reprezentanti dostávají 15 000 korun, ale i nejnižší stipendium 6 000 korun je pořád hodně zajímavé," doplňuje Radek Vobr. Doufá, že se v příštích letech podaří naplnit koeficient pro dvanáct až čtrnáct podporovaných sportovců, k čemuž by mohl dopomoci letošní úspěch na Českých akademických hrách.

HRAJÍ ZA PROFI KLUBY

Zajímá vás, kteří vaši kolegové z řad studentů jsou ve sportu natolik výjimeční, že mohou být zařazeni do UNIS? Vrcholovými sportovci a současně studenty Jihočeské univerzity jsou třeba Adéla Záhorová, desátá z ME do 22 let ve skoku dalekém, nebo Zuzana Šafářová, která v cross country skončila šestá na mistrovství Evropy. Úspěšní jsou také triatlonista Filip Michálek, který skončil druhý na MČR v olympijském triatlonu, či dálkař Tomáš Kratochvíl, který skončil devátý na ME do 20 let ve skoku dalekém. Martin Svoboda je prvním hráčem z České republiky v žebříčku FIBA v basketbalu 3x3. Regina Kržová hraje česko-slovenskou interligu v házené žen za Písek, Štěpán Borovka zase národní basketbalovou ligu za Jindřichův Hradec. Prvoligového fotbalového obránce Dynama České Budějovice Lukáše Havla asi není třeba představovat, a pokud fandíte volejbalovému Jihostroji, určitě dobře znáte Josefa Poláka a Ondřeje Piskáčka, české volejbalové reprezentanty. Také oni studují na naší univerzitě. Nutno dodat, že v UNIS jsou ve vynikající společnosti, mimo jiné i olympijských vítězů – judisty Lukáše Krpálka nebo kanoisty Jiřího Prskavce, i oni studují na českých vysokých školách. „Věřím, že se do budoucna podaří najít stipendium i pro naše reprezentanty v karate, kteří si díky němu mohli zaplatit například účast na mistrovství Evropy," doufá Radek Vobr a současně věří, že se na Jihočeské univerzitě podaří najít další talentované sportovce.

„Problém je, že ne vždy o nich víme. Mnozí z nich přicházejí studovat tělesnou výchovu k nám na Pedagogickou fakultu, o těch přehled máme. Ale často jsou na jiných fakultách a netuší, jaké možnosti jim univerzitní sport nabízí," říká Radek Vobr a vyzývá všechny mladé vrcholové sportovce, aby se na něj neváhali obrátit.

UNIVERZITNÍ LIGY

Konkurovat sportovcům zařazeným v UNIS mohou opravdu jen ti nejlepší. Pořád je ale spousta možností, jak se na Jihočeské univerzitě můžete realizovat a dosáhnout sportovních úspěchů. Třeba v univerzitních ligách, které také organizuje Česká asociace univerzitního sportu (ČAUS). Univerzity poměřují síly v šesti kolektivních sportech – fotbalu, hokeji, volejbalu, basketbalu, florbalu a futsalu. Jihočeská univerzita v nich má momentálně šest týmů. Tradičně silný je v Českých Budějovicích volejbal, univerzitní ligu hrají muži i ženy. Úspěchu dosahují naši muži také ve florbalové lize, kde dokážou konkurovat pražským týmům s extraligovými hráči. Také v univerzitní basketbalové a futsalové lize máme mužský tým. Od příštího akademického roku budeme konečně poprvé hrát také univerzitní fotbalovou ligu, pomohl tomu i bronzový úspěch na Českých akademických hrách. Chybí tak pouze účast v univerzitní hokejové lize, přestože bychom pro ni tým k dispozici měli. „Utáhnout hokejovou ligu je finančně nad naše síly, jedná se o miliony korun. Pět našich hráčů tak aktuálně hraje za VŠTE," dodává Radek Vobr. Naše univerzitní hokejové mužstvo se pravidelně účastní Akademického mistrovství v ledním hokeji a také tradičně nastupuje k přátelskému hokejovému zápasu proti VŠTE, který každoročně dokáže do Budvar arény přilákat stovky fanoušků obou týmů. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv PF JU

JAK VRÁTIT ADAPTAČNÍM KURZŮM PŮVODNÍ VÝZNAM?

Adaptační kurzy se v rámci nových akreditací studijních programů postupně daří zařazovat jako povinnou součást studia na Pedagogické fakultě JU. Intenzivní pobytové kurzy nemají studenti pouze seznámit se spolužáky a univerzitním prostředím, ale skutečně adaptovat na novou životní situaci.

Instruktoři adaptačních kurzů se letos v dubnu sešli na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, aby diskutovali spolu se studenty, akademiky a učiteli z praxe. Smyslem diskusního fóra bylo definovat základní požadavky na akce tohoto typu. Diskutovalo se o potřebě terminologického odlišení adaptačních a ostatních kurzů, jejich dramaturgii nebo třeba náročnosti programu. „Věřím, že by se naše Pedagogická fakulta mohla do budoucna stát moderátorem odborného rozvoje adaptačních kurzů a zprostředkovatelem rozhovorů všech zainteresovaných složek. Naším cílem je nastavit značku ‚adaptační kurz‘ tak, aby

skutečně odpovídala původnímu významu,“ říká Richard Macků z Katedry pedagogiky Pedagogické fakulty JU. Značka se podle něj postupně rozměňuje, dochází k dezininterpretaci původního účelu, a tím i snižování kvality samotných akcí. „Za adaptační kurz nesmí být považováno opékání buřtů, jednodenní procházka po škole, dokonce ani vícedenní seznamovací studentská akce typu Seznamovák, protože zde zcela chybí rozvojová složka,“ upozorňuje Macků. Základním cílem adaptačních kurzů je podpora procesu adaptace – na třídu nebo skupinu, na učitele, na školu a její klima, na systém studia, na nové životní období. Kurzy také napomá-

hají prevenci rizikového chování, pomáhají připravit na řešení nenadálých událostí v průběhu studia a budovat vztahy mezi žáky a učitelem. „Adaptační kurzy mají zásadní roli v kurikulu středoškolského i vysokoškolského studia, zařazují je i některé základní školy pro žáky šestých ročníků,“ doplňuje Martina Blažková z Katedry pedagogiky PF JU, která se tématu adaptačních kurzů věnuje odborně i publikačně.

KURZŮM POMOHLY NOVÉ AKREDITACE

Richard Macků je přesvědčen, že aktivizování studenti dokážou později sami aktivizovat žáky a zlepšit tak postupně situaci na českých základních a středních školách. I proto koncepci vícedenních kurzů pro studenty přihlásili spolu s kolegy do Otevřené výzvy, kterou každoročně vyhlašuje spolek Otevřeno usilující o změnu vzdělávání pedagogů. „Myslím, že to zcela zapadá do nové koncepce vize naší fakulty s názvem ‚Učitel Pro Futuro, Učitel Pedagogické fakulty, učitel pro budoucnost‘. V nových a již aktuálně realizovaných akreditacích jednotlivých oborů je mimo jiné kladen důraz na osobnostní rozvoj studentů už na začátku jejich studia, ale i v dalších ročnících. I proto vedení fakulty naše aktivity podporuje,“ zmiňuje Macků. Adaptační kurzy byly na Pedagogické fakultě JU ještě před pár lety spíše okrajovou záležitostí. S novými akreditacemi se situace začíná měnit. „Pokud garanti oborů adaptačním kurzům fandí, většinou je do nové akreditace zařadí. Bohužel na Pedagogické fakultě jim v tom trochu brání vysoké počty studentů, kteří k nám nastupují. Navíc většina z nich má dvouoborový program a tudíž jiné kombinace, takže nejde dost dobře pracovat se studentskými kruhy,“ upozorňuje Richard Macků. Výjezd na adaptační kurz tedy v tuto chvíli absolvují studenti jednooborové psychologie, povinný adaptační kurz mají také studenti učitelství pro 1. stupeň,

studentky předškolní pedagogiky a v budoucnu také studenti asistentství a vychovatelství. Naopak studenti učitelství pro 2. stupeň adaptační kurzy nemají. „Suplujeme je alespoň kurzy zážitkové pedagogiky, které jsou spíše nastaveny jako osobnostně rozvojové nebo orientační. Už se nám dokonce stalo, že tyto kurzy u některých studentů zpětně probudily zájem o obor,“ říká Macků. Jsou i studenti, kterým účast na adaptační kurzu doslova změnil život: „Jednu studentku jsme oslovili ke spolupráci bezprostředně po absolvování jejího kurzu. Dnes se adaptačními kurzy sama živí v jedné z outsourcingových agentur,“ popisuje Richard Macků, který účast alespoň dvou nebo tří starších studentů při přípravě i realizaci adaptačního kurzu považuje za nutnou podmínku úspěchu.

DISKOMFORT SUNDÁVÁ MASKY

Vymyslet a sestavit kvalitní adaptační kurz zabere poměrně dost času. Říká se, že kolik dní kurz trvá, alespoň tolik dní by měla trvat příprava na něj. Každý kurz by měl mít promyšlenou dramaturgii. „Nejprve si vytvoříme legendu, která obsahuje programy zaměřené na intelekt, sociální rovinu, emoce, recesi, fyzickou, kreativitu a usebrání. Teprve po vytvoření této slepé mapy rovin prožívání přemýšlíme o konkrétních programech pro konkrétní skupinu – například kreativní program bude pochopitelně jiný pro studenty gymnázia a elektroprůmyslovky,“ vysvětluje Macků. „Program by měl reagovat na potřeby skupiny, není možné jej ušít podle jednohoustru. Musíme si všimnout toho, co se ve skupině děje a reagovat na danou situaci,“ doplňuje Martina Blažková. K dobrému adaptačnímu kurzu patří i určitá míra diskomfortu, kterou si každý účastník prožije. „Diskomfort má své opodstatnění, sundává totiž lidem masky. Úvodní fáze, takzvaná komunikace masek, nám ještě o daném studentovi mnoho neprozradí. Úkolem je poznat, jaký skutečně je, jak reaguje na zátěžové situace. Student

v rámci následné sebereflexe sám poznává svoje limity a může si nastavit plán, kam se posunout, aby stres příště zvládl lépe. Práce s jedincem a jeho adaptací je něco, co klasický seznamovací kurz nemůže nabídnout," říká Macků a dodává, že řízené vystupování z komfortní zóny má své limity – každý ji má totiž nastavenou někde jinde. Za ideální považuje model povinných adaptačních kurzů s dodržением principů dobrovolné účasti na jednotlivých programech. „Tlak skupiny totiž může jedince donutit dělat něco, co už by pro něj za normálních okolností mohlo být za hranou," říká. Mezi limity adaptačních kurzů patří také vytržení studentů z univerzitního nebo školního prostředí, které student pozná až následně po absolvování kurzu, ale třeba i to, že neúčast na kurzu může studenta v rámci skupiny postavit do pozice „outsidera". Někdo zase vyčítá adaptačním kurzům přílišnou „hravost", která údajně nereфлекtuje náročnost studia. Jednotlivé aktivity a hry však vycházejí z prověřených metod zážitkové pedagogiky. Za jednoznačný přínos je naopak považována neformálnost kontaktu s vyučujícím. „V roce 2017 dokonce vyšla sociologická studie, která tvrdí, že mezi důvody, proč studenti nejčastěji opouští školu, nehraje zásadní roli intelekt, ale to, jak se dokážou integrovat do sociálního prostředí," dodává Richard Macků.

KURZEM TO NESMÍ SKONČIT

Dobrý adaptační kurz nesmí mít univerzální cíle, musí adaptovat na konkrétní školu, konkrétní lidi, vycházet z toho, v čem jsou škola nebo příslušný obor jedinečné. A vyžaduje také zapojení učitelů, alespoň v roli aktivních pozorovatelů. „Ne vždy se to povede, sám to jako účastník kurzů občas pozoruji. Děti jsou třeba fajn, ale učitelé si celou dobu povídají a nevnímají, co se ve skupině nashodilo za proces. V tu chvíli je to marná práce. Jsou ale i příklady dobré praxe, kdy se učitelé snaží navazovat na adaptační kurz

třeba formou specificky pojatých třídnických hodin," říká Macků. Účastí na adaptačním kurzu by to podle něj rozhodně nemělo končit. „Kvalita sociálních vztahů ve skupině je před kurzem na určité úrovni. Těsně po kurzu jde strmě nahoru, skupina perfektně funguje, prošla si třeba i bouřením z hlediska vývoje skupinové dynamiky. Pokud se s nimi ale nadále nepracuje, může být kolektiv po třech měsících zase na začátku," dodává. Právě zmíněná skupinová dynamika je i jedním z důvodů, proč organizátoři kurzů tolik bojují za to, aby byly vícedenní. Obvyklé tři dny jsou prý málo. „V rámci tří dnů obvykle dojde právě k fázi bouření a už není prostor k tomu, aby si žáci nebo studenti prožili situaci, kdy dojde ke zklidnění skupiny," vysvětluje Martina Blažková důvod, proč za tři dny k adaptaci dojít nemůže. Kurzy by měly být alespoň pětidenní. „Už jsem trochu rezignoval na to, že by bylo možné v dnešní době udělat týdenní nebo dokonce desetidenní kurz, jako to kdysi bývalo u původních kurzů Go! Je to příliš časově a finančně náročné. Současné kurzy jsou proto hodně intenzivní a studenti mají poměrně málo času pro sebe. Teď se nám alespoň jeden z kurzů podařilo v rámci nové akreditace protáhnout ze tří dnů na čtyři," zmiňuje Richard Macků. Společně s kolegy z Katedry pedagogiky Martinou Blažkovou a Lukášem Laibrtem se snaží neustrnout jen na práci se studenty VŠ, ale být v kontaktu s cílovou skupinou, se kterou pak studenti PF JU v budoucnu pracují – tedy se žáky a studenty základních a středních škol. Rádi by také nabídli odborně-metodický servis i pro jiné fakulty JU, které by adaptační kurzy chtěly zavést do svých studijních programů. „V případě zájmu se na nás neváhejte obrátit, vyjdeme vám vstříc," dodává Richard Macků. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv PF JU

RYBNÍKY VÝRAZNĚ OVLIVŇUJÍ MIKROKLIMA

Rybníky mají v české krajině nejen silnou tradici, ale i nezastupitelný význam: mohou zabránit záplavám, zadržují vodu, vyrovnávají mikroklima, dodávají vlhkost během horkých dní, zvyšují biodiverzitu a poskytují životní prostor organismům. Cílem takzvané udržitelné akvakultury je podle docenta Vladimíra Žlábků z Fakulty rybářství a ochrany vod JU najít balanc a kompromisní řešení mezi touto ekosystémovou službou rybníků a intenzivním rybářským hospodařením. Výzkumné instituce k tomu mohou svými poznatky a vyvíjenými technologiemi významnou měrou přispět.

Letošní léto opět připomnělo, že zemědělství se bude muset vypořádat se změnami klimatu. Jakou roli v tom může hrát podpora rybníkářství a ochrana vod?

Kromě globálně se zvyšující teploty bude nejen pro zemědělství velkou výzvou vyrovnat se s extrémní nedostatkem, ale i nadbytkem

vody. Strukturu krajiny člověk významně pozměnil, velkou plochu využíváme k zemědělskému hospodaření. Nově zaseté pole ve svahu k potoku nebo říčce nezadrží stejné množství vody jako louka nebo křovinami zarostlý pás v okolí vodního toku. V uvozovkách moderní zemědělské praktiky vedou

k neustálému snižování organické hmoty v půdě, tím se snižuje její schopnost zadržovat více vody. Navíc použitím těžké mechanizace dochází k utužování a tím dalšímu snižování kapacity půdy pojmout a udržet vodu. Rybníky v takové kulturní krajině s intenzivní zemědělskou činností fungují jako poslední bariéra před tím, než proud vody z povodí vletí do větších toků, kde již působí nekontrolovatelné záplavy.

A když je naopak období sucha?

I v opačném extrému rybníky významně ovlivňují mikroklima tím, že do krajiny uvolňují nashromážděnou vodu. Rybníky v takových situacích mohou významně pomoci, ale řešení situace musíme hledat ve změně hospodaření v krajině vedoucímu k navýšení retenční kapacity v celém povodí. Z tohoto pohledu je nezbytný tlak široké společnosti, změna legislativy a správné nastavení priorit podpůrných dotačních programů neboli dlouhodobé strategie hospodaření v krajině. Každopádně třikrát větší rozloha rybníků, kterou měly české země ve středověku v porovnání se současnými 50 tisíci hektary, by se nám v současné situaci hodila.

Tvrdíte, že pokud rybáři nebudou mít důvod rybníky udržovat v dobré kondici, přijdeme o ně a tím i o celý ekosystém. Myslíte, že takový scénář reálně hrozí?

Ta situace je trochu složitější. Jedním z hlavních cílů majitelů nebo nájemců rybníků je finanční zisk z produkce ryb. Nejvyšších výnosů je možné dosáhnout intenzivním hospodařením, které vede k vysokému vnosu živin a případně dalších cizorodých látek do celého ekosystému. V takových případech se nezdá setkáváme s nadměrnou eutrofizací samotných rybníků, ale také navazujících vodních toků. Pokud bychom přijali přísná legislativní opatření zcela omezující rybářské hospodaření na rybnících, měli bychom v rybnících krásně čistou vodu, ale

v regionu by přišla o práci řada rybářů a majitelé rybníků nebudou mít prostředky pro nutnou neustálou a velice nákladnou údržbu těchto vodních staveb. Pro uspokojení potřeb rybářů na jedné straně a zajištění dalších takzvaných ekosystémových služeb rybníků je nutné najít kompromisní řešení. Taková řešení budou zahrnovat použití nových technologií a optimalizovaných metod odchovu ryb, výběr vhodných rybích obsádek, použití alternativních krmiv a aplikaci principů cirkulární ekonomiky.

Jde to ale bez potřebných finančních kompenzací?

Obávám se, že aby byla přijata skutečně konkurenceschopná opatření, bude potřeba nastavit také další podpůrné mechanismy, včetně těch centrálních dotačních. Kombinací nastíněných opatření můžeme dosáhnout dostatečných finančních příjmů pro provozovatele rybníční akvakultury a zároveň si dopřát procházky po upravené hrázi rybníka s čistou vodou, pozorovat hnízdící vodní ptáky a užívat příjemné mikroklima.

Jaké jsou vlastně priority českého předsednictví v Radě EU v oblasti zemědělské politiky? Patří k nim i akvakultura?

Během současného předsednictví do aktuálních priorit patří dosažení shody a uzavření dohody upravující mořské rybolovné kvóty. Sladkovodní akvakultura v našem středoevropském pojetí se příliš neřeší. Proto je naším cílem využít českého předsednictví k tomu, abychom představili roli a důležitost naší tradiční rybníkářské akvakultury, její úzké propojení s ekosystémovými službami, ale také s ochranou vodních zdrojů pro potřeby člověka. Výzkumné centrum CENAKVA se přesně těmito výzvami zabývá a hledá vhodná řešení, která prostřednictvím profesních organizací a doporučení pro správní orgány zavádí do praxe. Druhým důležitým nástrojem pro rozvoj rybářství, kterým se na

Fakultě rybářství a ochrany vod zabýváme, jsou moderní dlouhodobě udržitelné akvakulturní technologie.

Domníváte se, že osobní návštěva atašé členských zemí EU pro rybářství ve výzkumném centru CENAKVA FROV JU tomuto cíli významně pomůže?

Myslím, že ano. Členka mise atašé, vysoká představitelka evropské komise a vedoucí ředitelství pro rybářství a rybolov EU (*Charlina Vitcheva, generální ředitelka DG MARE, pozn. red.*), při návštěvě vyjádřila své překvapení nad úrovní našeho výzkumu v oblasti sladkovodní akvakultury. Ocenila především přímé propojení s rybářskou praxí a míru dopadu do regulačních mechanismů. Pozitivně také komentovala právě snahu o propojení akvakultury s principy ochrany vodních ekosystémů a zdrojů vody. Doufáme, že se nám podaří vybudovat užší vazby pro prosazování našich zájmů v oblasti nastavení regulačních, dotačních, vzdělávací a výzkumné politiky EU.

Mimochodem, jak se vlastně zrodil nápad pozvat do Vodňan evropské atašé?

Nápad pozvat evropské atašé na FROV JU a ukázat jim zázemí výzkumného centra CENAKVA poprvé zazněl na našem setkání s panem velvyslancem Jaroslavem Zajíčkem při naší první návštěvě Stálého zastoupení ČR při EU v Bruselu před dvěma roky. S prorektorem pro rozvoj JU Michalem Hojdekem jsme udržovali spolupráci také s CZELO (*Česká styčná kancelář pro vzdělávání a výzkum v Bruselu, pozn. red.*) tak, aby byla Jihočeská univerzita a FROV JU na očích také v Bruselu. Finální fáze příprav na návštěvu atašé trvala skoro půl roku. Pan děkan FROV JU v této fázi intenzivně ladil program s příslušným odborem Ministerstva zemědělství ČR, který misi organizačně a finančně zajišťoval. Při organizaci jsme také využili našeho doktoranda FROV JU Martina Musila, který je v rámci stáže Erasmus+ v průběhu celého

předsednictví členem podpůrného týmu Oddělení zemědělství a životního prostředí.

Produkce akvakultury v EU spíše stagnuje. Jak podle vás zajistit její růst?

Celosvětově se mluví o takzvané „blue revolution“. Hlavně asijské země se obracejí k mořské, ale i sladkovodní akvakultuře jako ke zdroji vysoce kvalitních potravin s obrovským, dosud nevyužitým, potenciálem. Snažíme se, aby Evropa v tomto směru nezůstala pozadu. Je pravdou, že Evropa celkovou kapacitou nemůže konkurovat velkým asijským trhům, ale stále představujeme inkubátor nových technologií jak v oblasti chovu, genetiky, molekulárních metod, tak i v oblasti vývoje a produkce krmiv. Nejvýznamnější výzvou je zajištění udržitelných zdrojů krmiv, vody a energie.

Jak najít balanc mezi konkurenceschopností a ochranou životního prostředí? Nebo to spolu bezprostředně souvisí?

Tyto dva aspekty spolu souvisí opravdu úzce. Bez správného nastavení využití nových přístupů hospodaření a mechanismů pro kompenzaci ekonomických ztrát ve prospěch ekosystémových služeb nebude systém tradiční rybníční akvakultury ve stávajících podmínkách fungovat ke spokojenosti obou stran. Příklady nevidíme jen u nás. Před několika lety jsem v rámci spolupráce s výzkumným ústavem pro rybářství ve Vietnamu (RIA1) navštívil zátoku Halong. Překotný rozvoj příbřežních akvakulturních farem během poslední dekády způsobil vážné poškození místního mořského ekosystému, vedl k rapidnímu snížení kvality vody v důsledku silné eutrofizace. Intenzivní rybářství neohrožuje pouze přímo místní ekosystém, ale může mít také nepřímý dopad na turistický ruch, který je pro tuto okouzlující oblast ekonomicky velice důležitý.

V poslední době často slyšíme o welfare zvířat. Platí to i pro rybolov?

Samozřejmě, ryba jako obratlovec je chráněna příslušnými zákony. V případě výzkumu je nutné počítat s nutností naplnění podmínek zákona na ochranu zvířat proti týrání a s tím spojeného využití zvířat k experimentálním účelům. Stále přísnější pravidla jsou legislativně zaváděna také v případě akvakulturní praxe. Řeší se například welfare vánočních kaprů v kádích a jejich odnos domů v živém stavu, jejich umístění do teplé chlorované vody ve vaně nebo nešvar posledních let, jejich zcela nesmyslné zpětné vypouštění do řek nebo rybníků. Zde můžeme očekávat v brzké době nové legislativní omezení.

Co podle vás může Česká republika přinést Evropské unii v oblasti sladkovodní akvakultury?

Sladkovodní rybniční akvakultura v našem tradičním pojetí je specifická pro oblast střední a východní Evropy. V ostatních evropských státech s přístupem k moři je sladkovodní akvakultura spíše opomíjena, případně farmově chovají sladkovodní lososovité ryby. Zde kladou důraz především na mořskou akvakulturu, dobrým příkladem může být chov lososů v Norsku nebo chov tuňáků ve Středozemním moři. Chov těchto ryb je však závislý na krmivech založených na lovu malých mořských ryb. Zásoby těchto surovin rychle docházejí a chov se tak stává neudržitelným i přes intenzivní snahu tyto suroviny nahradit. Náš tradiční chov, například kapra, je založen na přirozené potravě s přidáváním obilovin. Při účelném využití obou zmiňovaných zdrojů, to znamená přirozené produkce rybníků a ekologické zemědělské výroby, je tento systém dlouhodobě udržitelný a splňuje podmínky principů cirkulární ekonomiky.

Se stavem rybí populace v našich říčních tocích je to však mnohem horší. Očekáváte,

že se v budoucnu tato situace zlepší? A jakou roli v tom hraje výzkum?

Naše výzkumné centrum CENAKVA se zabývá oběma aspekty, tedy ekologickým stavem původních rybích společenstev v říčních tocích a jezerech na straně jedné a udržitelnou akvakulturou na straně druhé. Dva výzkumné směry se zaměřují na problematiku akvakultury, zbývající dva neméně důležité výzkumné směry studují znečištění vodních ekosystémů a jejich ekologický stav. Důležitými tématy jsou účinky cizorodých látek, které do vodního prostředí vypouštíme naší každodenní činností, průchodnost říčních toků nebo například rozšiřování invazivních vodních organismů, například nepůvodních druhů raků, měkkýšů nebo ryb. Obě oblasti se samozřejmě významně prolínají a vzájemně ovlivňují. Aplikaci nových akvakulturních technologií je při zachování vysoké produkce možné zajistit nižší dopad na přírodní ekosystémy. V kampusu JU je možné navštívit například experimentální akvaponický systém, ve kterém se užitečně kombinuje chov ryb a pěstování rostlin. V tomto systému se z odpadů stávají pomocí mikroorganismů živiny, voda cirkuluje a doplňuje se vodou dešťovou, energie se získává pomocí solárních panelů a proti škůdcům se bojuje pouze pomocí biologických nástrojů. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

Doc. Ing. Vladimír Žlábek, Ph.D., pracuje v Laboratoři environmentální chemie a biochemie Fakulty rybářství a ochrany vod JU. Zabývá se aktuálními tématy nových znečišťujících látek ve volných vodách, tak zvaných mikropolutantů. Od roku 2021 je ředitelem výzkumného centra CENAKVA. Je také proděkanem pro zahraniční vztahy FROV JU.

DVOJÍ DIPLOM JE KONKURENČNÍ VÝHODA

Dva diplomy za standardní dobu jednoho studia? Pro mnoho studentů je to lákavá představa. Takzvané double degree studijní programy, kdy studenti po absolvování předepsané skladby předmětů na obou partnerských univerzitách získají dvojí diplom, přinášejí absolventům výraznou konkurenční výhodu na trhu práce. Jedním z nových programů na Jihočeské univerzitě je dvojí diplom pro germanistiku, na kterém spolupracují Filozofická fakulta JU a Univerzita Pasov.

Spolený program propojuje dva zčásti shodné a zároveň zčásti komplementární studijní programy. Pasovský Sprach- und Textwissenschaft a českobudějovický program Německý jazyk a literatura Ústavu česko-německých areálových studií a germanistiky mají shodnou základní část studia germanistiky spočívající v jazykovědě, literární vědě a kulturologii. Jejich propojením však oba stávající typy studia získají další „přidanou hodnotu“. „Vytvořit společný program bylo organizačně poměrně náročné, detailně jsme s příslušnou německou pečlivostí procházeli a srovnávali naše a jejich studijní předměty. My nabízíme klasický filologický program, zatímco v Pasově mají širší záběr směrem k médiím,“ zmiňuje profesorka Alena Jaklová, vedoucí Ústavu česko-německých areálových studií a germanistiky na Filozofické fakultě JU. Českým studentům bude v Pasově nabídnuta kromě zmiňované mediální vědy například textová a kulturní sémiotika, němečtí studenti budou na FF JU zdokonalovat svou „areálovou kompetenci“. „Budou moci studovat například kontrastivní lingvistiku, areálovou lingvistiku, interkulturní komunikaci, kulturní historii a historii literatury orientovanou na česko-německé vztahy, problematiku přeshraniční spolupráce obou regionů, či překladové a tlumočnické semináře,“ doplňuje Alena Jaklová. Pobyt studentů na zahraniční univerzitě bude financován ve spolupráci s Erasmus+

a DAAD, podporu při získávání praktikantských míst přislíbila Česko-bavorská vysokoškolská agentura (BTHA).

POJEDE JAKO PRVNÍ

Studenti double degree studia pro germanistku se na partnerské univerzitě zároveň seznámí s odlišnou koncepcí vysokoškolského studia a typy odborných disciplín. „Očekávám, že studium v zahraničí otestuje jak mé jazykové, tak sociální kompetence. Těším se, že se seznámím se způsobem vysokoškolské výuky na zahraniční instituci a budu mít příležitost porovnat ho s tím českým. Tím, že vycestuji jako první, cítím určitý vnitřní závazek dát pak zpětnou vazbu studentům, kteří se chystají do Pasova v dalších letech,“ říká Jan Zámečník, student jednooborového bakalářského studijního programu Německý jazyk a literatura. Má za sebou třetí ročník studia, ale rozhodl se využít možnost vyjet na celý akademický rok do Pasova a prodloužit si tak své bakalářské studium. „V době, kdy přišla nabídka vyrazit na rok do Pasova, jsem žádný studijní pobyt v zahraničí neplánoval. Tato výzva mě ale nadchla a začal jsem se více zajímat o detaily organizace zahraničních výjezdů. Zároveň jsem cítil silnou podporu rodiny a přátel,“ popisuje, proč nakonec nabídku přijal a stal se tak prvním českým studentem vyslaným na bavorskou univerzitu ve zkušebním roce 2022/2023. Láká ho také široká nabídka

kurzů na Univerzitě v Pasově. „Ačkoliv jsou nějaké semináře předem určené jako povinné, mám pár adeptů z řad nepovinných kurzů, které mě lákají. Během orientačního týdne si budeme předměty zapisovat, takže se rozhodnu až na základě bližšího představení jednotlivých možností,“ říká Jan Zámečník. Díky nové spolupráci obou univerzit se do studijního plánu programu Německý jazyk a literatura na FF JU promítl také mediální věda. Rozšiřující seminář z tohoto odvětví je právě jedním z povinných kurzů, který na studenty v Pasově čeká.

ČEŠI I NĚMCI POSPOLU

Na Filozofické fakultě JU se o double degree studium mohou ucházet studenti germanistiky již v 1. ročníku svého studia. O možnosti získání dvou diplomů tak mohou uvažovat i studenti, kteří zahájili studium germanistiky v akademickém roce 2022/2023. V dalším roce pak tento studijní program vstoupí v platnost. Českobudějovičtí studenti budou na Univerzitě Pasov studovat ve druhém ročníku svého bakalářského studia, studenti pasovští na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích v ročníku třetím. „Tím se podařilo dospět k nejvyššímu stupni integrace mezinárodní studentské skupiny, která bude po celou dobu studia pospolu. Považuji to za nesporně důležité pro obě strany,“ říká Alena Jaklová. Jan Zámečník, který doposud absolvoval pouze krátké středoškolské výměnné pobyty v Německu a Dánsku, to vidí podobně. „Setkávání se studenty ze všech zemí světa je pro mě velkou motivací. Pobyt v prostředí, kde je můj studijní obor úředním jazykem, je nespornou výhodou a cestou ke zdokonalení jazykových dovedností. Zároveň se během pobytu pokusím zlepšit úroveň anglického jazyka, se kterou mi mohou pomoci právě studenti ze zahraničí,“ věří student. Zdokonalení v jazykových dovednostech bude nabídnuto i studentům z Pasova. V případě zájmu budou mít možnost navštěvovat kurzy

českého jazyka, nebo i předměty vyučované v angličtině nebo románských jazycích.

ZNALOST NĚMČINY SE PODCEŇUJE

Profesorka Alena Jaklová očekává, že do Pasova i na Jihočeskou univerzitu každoročně zamíří maximálně tři studenti. V souvislosti s tím upozorňuje, že studium v Pasově nebude pro české studenty procházkou růžovým sadem. „Budou na sobě muset opravdu hodně pracovat. My sice germanistiku učíme od prvního ročníku pouze v německém jazyce, však je také složení naší katedry z poloviny tvořené rodilými mluvčími, ale odjet už ve druhém ročníku bakalářského studia do Pasova může být pro mnohé české studenty z jazykového hlediska náročné. Němečtí studenti přeci jen budou studovat v rodném jazyce, což je pro ně výhoda.“ Vidina dvojího diplomu podle ní ale za toto úsilí stojí, tím spíše, že existuje značná celospolečenská poptávka po odbornících, kteří hovoří německy. „Dokonce i tady v příhraničním regionu se němčina trochu podceňuje. Přitom je tu mnoho německých firem a institucí, které s Německem obchodují. Německo je nejvýznamnějším obchodním partnerem České republiky, směřuje tam až třetina českého vývozu. Firmy dávají přednost uchazečům, kteří hovoří německy, a pokud mají navíc dvojí diplom i z německé univerzity, je to jednoznačně konkurenční výhoda,“ upozorňuje Jaklová. Práci v příhraničním regionu si v budoucnu bez problému dokáže představit i Jan Zámečník. „Momentálně nedokážu říct, který diplom pro mě bude výhledově důležitější, hlavní motivací pro studium je teď především získání zkušeností. Dokážu si ale představit práci na obou stranách hranice. Nejvíce by mě lákala mezinárodní spolupráce v oblasti kultury a školství,“ dodává. ●

Text: Miroslav Vlasák

TÉMĚŘ MAXIMÁLNÍ POČET BODŮ V PRESTIŽNÍ SOUTĚŽI

Obhájit prvenství bývá těžší, obzvlášť v situaci, kdy studenti navazují na úspěch svých starších spolužáků. Týmu Zdravotně sociální fakulty JU se to podařilo – začátkem října opět vybojoval absolutní vítězství v soutěži zdravotnických škol Jihočeská sestřička.

Sedmý ročník této soutěže, v níž poměřují síly školy zdravotnického zaměření z celého kraje, se odehrával po celý den na odděleních v nemocnici v Jindřichově Hradci a večer následovalo slavnostní vyhlášení výsledků v kulturním domě Střelnice. Jihočeské univerzitě, která vyslala tři čtyřčlenné týmy, přineslo velkou radost a uznání. V kategorii určené studentům třetích ročníků

VOŠ a VŠ jedno z družstev vyhrálo a další týmy obsadily druhé a čtvrté místo. Celkem se v tomto ročníku utkalo 17 družstev, a to v 17 disciplínách, což bylo nejvíc v historii soutěže. „Jednotlivé úkoly vystihly asi úplně všechny situace, s nimiž se jako sestry můžeme setkat v praxi. Nedá se říci, že to bylo lehké, ale dalo se to zvládnout a věřili jsme si,“ popsala Miroslava Koldová,

Vítězný tým při soutěži ve fakultních tričkách: Zleva Miroslava Koldová, Michaela Kováčová, Klára Okleštková a Jakub Prokop

kapitánka vítězného týmu, v němž byli ještě Michaela Kováčová, Klára Oklešťková a Jakub Prokop. Osvědčilo se vytvořit skupiny, v nichž byli společně zástupci Všeobecného ošetřovatelství, Porodní asistence a Zdravotnického záchranářství. Sice se předtím někteří z nich neznali, rychle se však dokázali spolu dobře sladit a rozdělit si role. To je pro zdravotnictví, které se zakládá na týmové spolupráci, naprosto klíčový požadavek. „Tento úspěch opět dokázal kvalitu našeho vzdělávání a vnímám, že účastníci v kategorii středních škol mohou v našich soutěžících vidět své vzory,“ zhodnotila výsledky děkanka ZSF JU Ivana Chloubová. Má aktuální zkušenosti z výuky v prvním ročníku studijního programu Všeobecné ošetřovatelství – tam si ověřila, že někteří ze současných prvků už se Jihočeské sestřičky na středních školách účastnili a všimli si, že v ní zástupci JU pravidelně bývají nejlepší.

TRÉNOVALI I V SIMULAČNÍM CENTRU

Disciplíny soutěže Jihočeská sestřička jsou vždy připravené tak, aby odpovídaly odborné a praktické přípravě, kterou studentky a studenti ve škole absolvují. Museli předvést, jak si poradí například s odběrem krve, resuscitací, ošetřením novorozence, úpravou lůžka, podáváním krevních derivátů nebo třeba s cévkováním. „Máme ve škole skvělé simulační centrum, kde si můžeme spoustu věcí vyzkoušet. Tam jsme trénovali, navíc řada z nás už ve zdravotnictví i pracuje. Myslím, že jsme ze školy i z praxe dobře připravení,“ shrnula studentka Všeobecného ošetřovatelství Miroslava Koldová. Podotkla, že do maximálně možných 170 bodů chyběly jejímu týmu pouze tři body, které prý ztratili spíše kvůli nepozornosti.

Mezi prvními gratulanty byl večer v Jindřichově Hradci rektor Jihočeské univerzity Bohumil Jiroušek, který zdůraznil význam naší fakulty zaměřené na pomáhající

profese. „Poslání Jihočeské univerzity je širokospektrální a patří k tomu i služba regionu. Samozřejmě chceme dělat vědu na světové úrovni, ale zároveň chceme být prospěšní našemu regionu. To se díky množství našich fakult daří skloubit. Oceňuji, že taková soutěž vůbec existuje – a to, že v ní Zdravotně sociální fakulta obhájila své loňské absolutní vítězství, svědčí o kvalitě studentů i jejich vyučujících, kteří je opět dokázali tak dobře připravit,“ uvedl profesor Jiroušek.

Velkou radost z úspěchu měla také ročníková vedoucí Jitka Doležalová, která soutěžící připravovala. Všichni samozřejmě toužili získat další prvenství tak jako jejich starší spolužáci loni, ovšem takový úkol zatížený očekávaním bývá vždy obtížnější. „Vysvětlovala jsem jim, ať to berou jen jako soutěž a užijí si ji v pohodové atmosféře bez tlaku na výsledek. Bylo znát, že se připravují velmi svědomitě. Od září jsme měli tři setkání, při nichž jsme si prošli všechny disciplíny, které byly zveřejněné na webu soutěže. Vycházeli jsme z odborného zaměření jednotlivých studentů a dali jsme dohromady informace, které budou každému z nich užitečné i do budoucna. Stejně jako zkušenosti, které jim tato soutěž dala,“ shrnula ročníková vedoucí. Pochválila účastníky, že zvládli i stres spojený se soutěží a jednotlivé disciplíny nebrali rutinně, ale jako šanci předvést množství svých znalostí a dovedností. ●

Text a foto: Alena Binterová

NA KONFERENCI V PORTUGALSKU

Dagmar Stehlíková pracuje již třetím rokem na Katedře genetiky a biotechnologií Fakulty zemědělské a technologické JU. V posledních letech se zabývá detekční metodou LAMP, v České republice stále málo známou. Výsledky výzkumu na houbových patogenech u borovic letos prezentovala na mezinárodní konferenci v Lisabonu.

Vroce 2019 ukončila doktorské studium, během kterého se zaměřila na detekci rostlinných patogenů. „Působení změny klimatu a činnost člověka hraje zásadní úlohu na šíření nepůvodních patogenů do geograficky vzdálenějších oblastí. Vzhledem k celosvětovým strategiím adaptace na prostředí jsem se během doktorského studia věnovala vývoji metody, která dokáže zjistit přítomnost patogenů ještě před viditelností příznaků. Rychlost zjištění přítomnosti

patogenu nám dává čas na včasnou ochranu porostů,“ upozorňuje Dagmar Stehlíková.

NARŮSTÁ POŠKOZENÍ BOROVIC

Dagmar se zabývá vývojem relativně nové metody LAMP (dá se přeložit jako izotermální amplifikace zprostředkovaná smyčkou), která dokáže rychle a citlivě odhalit patogen na základě DNA, a to přímo v terénu. „V ČR byla metoda LAMP téměř neznámá, proto jsem většinu času doktorského

studia trávila v zahraničí. Potřebovala jsem se naučit metodu LAMP a bylo mi prakticky jedno s jakým materiálem," říká Dagmar. Prvotní praktické zkušenosti získala na Gyeongsang National University v Jižní Koreji v rámci studentské stáže. Největší rozvoj ale zažila při své roční stáži ve výzkumném centru Institute for Sustainable Plant Protection v italské Florencii. Tato stáž rozhodla i o její nynější profilaci. „Dostala jsem se do velmi kvalitního týmu, který se zabývá vývojem detekčních metod patogenů u stromů. Zde jsem pracovala na vývoji odhalení houbových patogenů převážně u borovic. V České republice je borovice lesní hospodářsky významná a tvoří přibližně 16 % druhové skladby. V posledních letech je zaznamenáván rychle se zhoršující zdravotní stav zejména dospělých borových porostů. Výrazně narůstá poškození borovic podkorňm hmyzem, přičemž obranná opatření se v ČR prakticky neuskutečňují a škůdci se množí na většině lokalit nekontrolovaně. Metoda LAMP se již rutině používá v Itálii při testování přímo v lese a parcích. Velmi mě těší pocit, že například onemocnění způsobené karanténní houbou *Fusarium circinatum* lze testovat přímo v terénu," dodává.

Vzhledem k zahraničním zkušenostem, které Dagmar s vývojem metody LAMP měla, opět vycestovala na University of Porto do Portugalska, kde už metodu nejen vyvíjela, ale i předávala svoje zkušenosti zahraničním kolegům a studentům. „Pracovala jsem na bakteriálním patogenu, který v Portugalsku velmi ohrožuje porosty ořešáku. Bohužel výzkum není stále dokončen, vzhledem k tomu, že jsem se musela vrátit do České republiky. Bylo to koncem února 2020 a všichni víme, co se odehrálo," povzddechla si Dagmar. Ocitli jsme se v době covidové a Dagmar si dala malou pauzu od rostlinných patogenů a zabývala se vývojem LAMP metody právě pro koronavirus

SARS-CoV-2. Článek o tom si můžete přečíst v univerzitním časopise 4/2020.

KONFERENCE V LISABONU

Na jaře tohoto roku se Dagmar stala řešitelkou mezinárodního projektu COST (European Cooperation in Science and Technology) a dostala další příležitost k vývoji detekční metody LAMP pro další houbový patogen u borovic – *Diplodia sapinea*. Výsledky prezentovala na konferenci v Lisabonu pořádané mezinárodní unií IUFRO (Interconnecting Forests, Science and People), která se zabývala zdravotním stavem stromů. „V odborné veřejnosti je nyní velký apel na monitoring hmyzu, který je schopen velmi dobře přenášet patogeny, které spolu s nepříznivými abiotickými vlivy při klimatických změnách způsobují těžko kontrolovatelné epidemie," vysvětluje. Momentálně se Dagmar Stehlíková zaměřuje na invazní brouky, kteří spolu s houbovými patogeny tvoří významné škody u stromových porostů hlavně v Americe, avšak jejich výskyt už byl zaznamenán i v Evropě. „Věřím, že v rámci dalších projektů bude možnost propojení pracovních skupin v rámci celého světa. Za týden odlétám na Ohio University do USA, takže věřím, že je vše na správné cestě. Děkuji fakultě za tuto mobilitu a možnost profesního rozvoje," těší se mladá vědkyně na další pracovní výzvu. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Jan Sommer

BOHATÝ BUDE TEN, KDO UMÍ VYUŽÍT DATA

Přírodovědecká fakulta JU od letošního akademického roku nabízí nový magisterský studijní program Artificial intelligence and Data Science (MAID) ve spolupráci s Deggendorf Institute of Technology. Nejen o tomto přeshraničním joint degree programu, který je v podmínkách jihočeského regionu zcela unikátní, ale i o dalších studijních programech Katedry informatiky jsme si povídali s jejím vedoucím Rudolfem Vohnoutem.

Katedra informatiky vznikla v roce 2021. V té době jste museli řešit nepříjemný dvouletý výpadek studijních programů. Jak k němu došlo?

V roce 2018 nám skončila platnost původních akreditací, respektive už jsme nemohli přijímat nové studenty do našeho nosného studijního programu Aplikovaná

informatika. Bylo potřeba vytvořit nové akreditace. Bohužel Národnímu akreditačnímu úřadu trvalo skoro rok, než se k naší žádosti vyjádřil. Bylo to složité období, protože jsme dva roky nemohli přijímat studenty do bakalářského studia a rok do navazujícího magisterského studia. Proto jsme alespoň v mezidobí připravili ve spolupráci s Ekonomickou

fakultou JU nový navazující magisterský program Aplikovaná informatika zakončený inženýrským titulem, který se specializuje na Podnikovou informatiku a Softwarové inženýrství.

Jak jste vyřešili situaci s bakalářskými programy?

Byli jsme zvyklí přijímat do prvního ročníku kolem sta studentů a najednou jsme měli nulu. Loni o prázdninách jsme získali akreditaci na nový studijní program bakalářského stupně Aplikovaná informatika. Jenže už bylo po standardních termínech přijímacího řízení. Sice jsme vypsalí dodatečné přijímací řízení, ale o prázdninách už většina studentů ví, kam na podzim nastoupí. Takže jsme přijali pouze jednotky studentů. Rozjet naplno jsme se tedy mohli až letos. A opět se nám přihlásilo téměř sto studentů, takže jsme spokojeni.

Jaké studijní programy tedy momentálně nabízíte?

V bakalářském stupni je to Aplikovaná informatika, která pokračuje i v magisterském stupni. Dále nabízíme bakalářskou Informatiku se zaměřením na vzdělávání pro střední školy, která v magistru navazuje programem Učitelství pro střední školy v gesci Pedagogické fakulty. Od roku 2012 máme také ve spolupráci s Univerzitou Jana Keplera v Linci přeshraniční double degree program Bioinformatics. Ten ale momentálně dojíždí, akreditace mu končí v roce 2024, takže už nové studenty nepřijímáme. No a nově máme navazující MAID.

Právě s programem Bioinformatics vás mám nejvíce spojeného – jste totiž od začátku jeho garantem. Proč vlastně tento program končí?

Původně jsme uvažovali i o navazujícím studiu Bioinformatiky, ale než jsme stihli zahájit přípravu, rakouská strana oznámila, že z důvodu změny směřování již nechce ve

studijním programu pokračovat. Podle nás byla Bioinformatika úspěšným programem, v Linci to ale viděli jinak, počty studentů v bakalářském programu nenaplnily jejich představy. Bioinformatiku rozhodně nechceme do budoucna zahodit, chceme v ní pokračovat, ale už jen jako ve specializaci navazujícího magisterského stupně.

V čem byl tenhle studijní program unikátní a jak deset let jeho trvání hodnotíte?

Pokud se chce člověk věnovat pokročilé biologii, třeba molekulární biologii nebo genetice, vše je dnes propojené s počítači. S propojením biologie a informatiky jsme tehdy přišli jako první v České republice. S Univerzitou Jana Keplera jsme se dobře doplňovali, my jsme zajišťovali studium biologie, které u nich vůbec nebylo, v Linci byli zase hodně zaměřeni na medicínu a farmacii. Ve třetím ročníku se vzdělání z biologie a informatiky propojilo. Mezinárodním studijním programem prošlo každoročně kolem třiceti studentů, z nichž ti naši a rakouští tvořili menšinu. Za těch deset let absolvovalo Bioinformatiku odhadem asi patnáct studentů českých a třicet rakouských.

Navazující mezinárodní magisterský studijní program nakonec přeci jen máte, ale s Bavorskem.

Studenti se nás po státnicích ptali, co bychom jim doporučili jako další vhodné navazující studium. A my jim mohli nabídnout jen čistou biologii nebo informatiku. Chtěli jsme jim znovu nabídnout něco speciálního, hodně jsme usilovali o to, aby přeshraniční studijní program pokračoval dál. Věděli jsme, že Linec o spolupráci zájem nemá, ale v tu dobu jsme měli několik výzkumných projektů přeshraniční spolupráce s Vysokou školou aplikovaných věd v Deggendorfu. Nabídlí jsme jim možnost rozšířit spolupráci i o vzdělávání v oblasti data science. Německá strana souhlasila a začali jsme

připravovat společný přeshraniční vzdělávací projekt. Zatímco Bioinformatiku jsem kdysi bez jakékoliv podpory připravoval skoro čtyři roky, teď už jsme měli mnohem více zkušeností, jak postupovat.

V čem tkví náročnost přípravy mezinárodního programu?

Třeba už jen v rozdílné legislativě v ČR a Německu.

Vysokoškolské zákony v obou zemích jsou diametrálně odlišné. U nás zákon umožňuje, že si student může zapsat

jakýkoliv předmět dvakrát, v Německu pouze jednou a má tři, respektive čtyři pokusy na každou zkoušku. My zase máme stanoven limit kreditů, které musí student v rámci semestru získat, to zase nemají oni. Rozdíl je i v bodové škále známek, takže musíme používat převodní tabulku. Dále v Německu také nemají institut státní závěrečné zkoušky a praxe ve firmách je daňově zvýhodněna. Studenti proto v Německu budou studovat podle německé legislativy, v ČR podle té naší, případně se hledají průniky tam, kde to ani jedné legislativě neodporuje. Studenty samozřejmě na rozdílné podmínky a pravidla předem upozorňujeme.

Proč jste se rozhodli věnovat právě datové analýze?

Jedno hezké přísloví říká: „Data is the new oil.“ Dat ze všech možných zdrojů bude ve světě čím dál více a ten, kdo s nimi bude umět pracovat, analyzovat je, interpretovat a vizualizovat, bude mít v rukou skutečné bohatství. Chceme tedy vychovávat odborníky, kteří se v datech dokážou orientovat. Všechny dnešní metody, ať už z oblasti strojového učení, neuronové sítě a tak dále, dokážou být pouze tak dobré, nakolik jsou kvalitní jejich

data sety. Dnešním častým problémem je, že data jsou nastavena špatně, vyzná se v nich pouze ten, kdo je produkuje a nikdo jiný je nemůže interpretovat. Platí to mimochodem i pro biologii. Proto se pro publikování vědeckých dat používá metodický princip „FAIR data“ podle zkratky „findable, accessible, interoperable, reusable“, tedy data vyhledatelná, přístupná, čitelná a znovupoužitelná bez změny své povahy. Teprve, když máte dobrá metadata, univerzální pro každého, získáte z nich potřebnou informační hodnotu.

Teprve, když máte dobrá metadata, univerzální pro každého, získáte z nich potřebnou informační hodnotu.

A umělá inteligence, kterou v novém programu také vyučujete?

Ta stojí ještě trochu výš nad samotnými daty. Dokáže v datasetech nacházet podobnosti, na základě kterých se dají vyvozovat závěry. Například v medicínských datech hledám A, ale umělá inteligence zjistí, že existuje i B, kterého jsem si vůbec nevšiml, nebo mě z nějakého důvodu nezajímalo. Přitom ale může být právě B zdrojem nemoci, nebo nějaké dispozice k ní. Díky umělé inteligenci můžeme například ze snítky zjistit, jestli je člověk diabetik. Vědce do té doby takhle spojitost vůbec nenapadla. Umělá inteligence se navíc neustále učí z vlastních chyb, takže bude stále dokonalejší. AI je dnes jednoznačně hybatelem technologického rozvoje a to nejen v biologii. Nabývá na důležitosti vidět „pod pokličku“, proto se také připravuje legislativa EU o důsledcích a zodpovědnosti rozhodování umělé inteligence.

Pilotní ročník studijního programu MAID už proběhl, kolik českých studentů jej absolvovalo?

Bohužel žádný. My jsme původně chtěli akreditovat evropský studijní program podle doporučení Evropské komise, kde je řečeno,

že stačí, aby společný studijní program prošel akreditačním procesem pouze v jedné zemi. Dává to smysl, jsme v EU, máme mít harmonizovanou legislativu. Jenže náš Národní akreditační úřad toto neuznává a akreditace udílí podle svých pravidel. Na schvalovací dopis jsme čekali devět měsíců, zatímco v Německu už začínali učit. Teď už je naštěstí situace jiná. Snažíme se program MAID hodně propagovat směrem k českým studentům, představili jsme webové stránky, chystáme online kampaň, videospoty a další aktivity. Zásadní je, že o naše studenty je již v tuto chvíli extrémní zájem u zaměstnavatelů jak v regionu, tak i kdekoli ve světě.

Kolik studentů vlastně přijímáte a jak je studium koncipováno?

Hlásí se k nám 1 500 - 1 600 studentů z celého světa. Kolem šesti set z nich absolvuje online přijímací test a přijímáme pouze desetinu, tedy šedesát lidí. Takže jsou to opravdu ti nejlepší z nejlepších. Chceme si udržet exkluzivitu programu. Jak už říkával bývalý rektor Libor Grubhoffer, mezinárodní programy představují jakousi „výkladní skříň univerzity“. Studium je koncipováno jako čtyřsemestrální a vzhledem k tomu, že se jedná o profesně orientovaný program, jeden semestr je věnován povinné praxi ve firmě. Podmínkou studia je absolvování jednoho semestru na partnerské univerzitě. A ten další doporučujeme strávit tam, kde budou studenti psát diplomovou práci. Jak už jsem zmínil, většina studentů pochází z celého světa, takže způsob, jakým si uspořádají semestr, dost záleží i na schopnosti získat rychle vízum. Pokud v lednu udělají přijímací zkoušky a zvládnou si včas vyřídit víza v Německu, mohou už od března začít studovat letní semestr v Degendorfu. Pokud ne, začnou studovat zimní semestr u nás.

Zmínil jste povinnou praxi. Bylo těžké získat firmy ke spolupráci, nebo naopak

profesní program technologického zaměření uvítaly?

Věděli jsme, že nabízíme téma, které je v dnešní době „in“. Navíc v době, kdy jsme akreditaci připravovali, schválila Česká republika strategický dokument, ve kterém deklaruje, že chce být leaderem v oblasti umělé inteligence. Takže jsme připravovali program, který byl zcela v souladu se strategickým záměrem české vlády! Když jsme oslovili klíčové firmy jihočeského regionu, jako jsou Bosch nebo Engel, byly tímto nápadem nadšené. Technicky vzdělaní odborníci v tomto regionu chybí a pro zahraniční firmy je to často důvodem, proč sem nechtějí investovat. Pokud se nám díky programu MAID podaří vychovat odborníky, datové analytiky, kteří budou umět popsat data a vytěžit z nich to nejlepší, firmy si je rádi vezmou na praxi a je velká pravděpodobnost, že je i později zaměstnají. V tomto ohledu bych chtěl vyvrátit obecnou představu o tom, že my jako univerzita poskytneme vzdělání lidem z celého světa, pustíme je do praxe a oni pak odjedou domů. Nedávno jsem se dočetl, že až padesát procent zahraničních studentů v České republice po ukončení studia zůstává! Pokud jim budeme schopni zajistit kvalitní podmínky, nemají důvod se vracet.

*Text: Miroslav Vlasák
Foto: Jan Sommer*

Ing. Rudolf Vohnout, Ph.D., vystudoval Dopravní fakultu Jana Pernera na Univerzitě v Pardubicích, doktorát získal na Fakultě informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze. Od roku 2019 je vedoucím Katedry informatiky Přírodovědecké fakulty JU. Odborně se věnuje počítačovým sítím, bezpečnosti, optickým sítím a dlouhodobé archivaci elektronických dokumentů. Je garantem přeshraničního programu Bioinformatics.

NAVAZUJÍCÍ MANAGEMENT REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

Ekonomická fakulta JU nabízí zájemcům o studium nově akreditovaný navazující magisterský studijní program Management regionálního rozvoje (MRR). Studovat jej lze v prezenční i kombinované formě.

Program navazuje na bakalářské studijní programy Management regionálního rozvoje a Cestovní ruch. Ty získaly akreditaci již v roce 2019 a každoročně do nich nastoupí přibližně 80 studentů.

Navazující magisterský studijní program prohloubí znalosti studentů v základních teoretických předmětech a rozšíří znalosti v předmětech odpovídajících profilujícímu základu. „Program MRR seznamuje studenty s problematikou regionu v širších souvislostech, zahrnuje proto nejen prostorové ekonomické a sociální, ale i environmentální aspekty regionálního managementu a cestovního ruchu, který je významnou aktivitou regionu,“ uvedla proděkanka pro pedagogickou činnost Ekonomické fakulty JU Renata Klufová. Absolventi získají dovednosti, které jim umožní sofistikovaně provádět činnosti, analýzu, přípravu dokumentů a rozhodování v oblasti rozvoje regionů se schopností a zohlednění širšího rámce rozvoje regionů na různých úrovních.

„Profilující předměty rozšiřují znalosti studentů v mikroekonomii a makroekonomii, ale také v oblasti regionálního rozvoje, regionálního managementu a environmentální ekonomie,“ vysvětluje Renata Klufová, garantka studijního programu. Doplnějí je předměty, které se věnují řadě aspektů prakticky významných pro řízení regionálního rozvoje, konkrétně Statistika regionů, Měkké faktory rozvoje regionů, Regionální projektování, Geografické informační systémy 2, Prostorové plánování, Veřejné finance 2, Management měst a obcí, Inovační procesy pro SMART region.

Studenti se v průběhu dvouletého studia naučí znalostem z oblasti ekonomie, environmentální ekonomie, bioekonomiky, cestovního ruchu, sociologických a demografických dat, orientovat v oblastech regionálního, endogenního a neendogenního rozvoje a vytvářet předpoklady pro tento rozvoj, navrhopvat a řídit rozvojové projekty, odhalovat jejich nedostatky a dopady, zhodnocovat návrhy změn dle dostupných faktů a platné legislativy a operativně je řešit, zastávat manažerské a metodické funkce na regionálních, národních a mezinárodních institucích samosprávy a státní správě.

Studenti mají formou volitelné státní zkoušky možnosti dvojí profilace, a to na Environmentální management, zaměřující se na environmentální aspekty regionálního rozvoje, s předměty Environmentální management, Bioekonomika, Brownfieldy v ekonomických souvislostech, a na Cestovní ruch, zohledňující interakci regionálního rozvoje a cestovního ruchu, s předměty Management cestovního ruchu, Mezinárodní cestovní ruch a Udržitelný cestovní ruch. Studenti povinně volí jeden z uvedených bloků předmětů. Absolventi programu najdou široké uplatnění ve vedoucích pozicích regionálních, neziskových i mezinárodních institucí. „Mohou pracovat jako manažeři projektů, specialisté metodik ve veřejné správě, koordinátoři projektů, produktoví manažeři, specialisté na veřejné zakázky a mnoha dalších pozicích v oblasti regionálního rozvoje,“ dodává docentka Renata Klufová. ●

V ZAMBII S DĚTMI ULICE

Studentka třetího ročníku kombinovaného studia Sociální a charitativní práce na Teologické fakultě JU Mariana Felixová (23) se nedávno vrátila z dvouměsíční stáže v africké Zambii. V organizaci Christian Action Integrated pracovala s dětmi, kteří tráví svůj život na ulici.

Po gymnáziu ses živila prací v soukromé firmě a trenérstvím gymnastiky. Kde se v tobě vzala touha jít studovat sociální a charitativní práci?

Už na gymnáziu jsem začala podporovat organizaci Člověk v tísni. Máme rodinnou cestovní kancelář a máma mě už v raném pubertálním věku brala na cesty po jihovýchodní Asii. Ve Vietnamu, Laosu a Kambodži jsem poznávala život chudých lidí. Tehdy bych raději čas trávila s vrstevníky, ale zpětně to беру jako obohacující zkušenost, která mě formovala. Stejně tak jsem ráda, že jsem nakonec místo studia tělesné výchovy a sportu na Karlově univerzitě v Praze zvolila studium na Teologické

fakultě JU. V Praze je prostředí anonymní, tady se všichni znají, vyučující jsou skvělí. A hlavně je to opravdu smysluplná činnost.

Proč sis vybrala pro dobrovolnickou stáž právě Zambii?

Přihlásila jsem se na Teologickou fakultu s tím, že chci v průběhu studia odjet na Erasmus+ a také si v rámci praxe vyzkoušet sociální a charitativní práci v zahraničí, ideálně v nějakých extrémních podmínkách. První impuls přišel od doktorky Veroniky Zvánovcové, která nám už v prváku vyprávěla o svých výjezdech do Zambie a naznačila, že bychom měli mít v budoucnu možnost vycestovat tam na stáž. Teologická

fakulta totiž spoluzaložila neziskovou organizaci Christian Action Integrated, kterou přímo v Zambii vede doktor David Mutemwa, vědecký asistent na naší fakultě, a jeho žena Agness. Letos v únoru jsem si tedy podala přihlášku na stáž a byla jsem přijata.

Studuješ třetí ročník, v Zambii jsi tedy sbírala podklady pro bakalářskou práci?

Ano, s paní doktorkou Veronikou Zvánovcovou jsem se domluvila, že bych o Zambii chtěla psát bakalářskou práci. Bez toho, aniž bych do země odcestovala, by mi to nedávalo smysl. Načíst a nažít je velký rozdíl! Tématem mojí práce budou sportovní aktivity jako prostředek pro realizaci sociální práce pro děti ulice v Zambii.

Předpokládám, že v jižní Africe jsi předtím nebyla. S jakým očekáváním jsi odlétala?

Popravdě na mě nebyl čas, můj život je zaplněn různými aktivitami – práce, tréninky, o víkendech škola. V tu dobu jsem navíc rok působila jako asistentka pedagoga na základní škole v Mníšku pod Brdy. Najednou byl červen, konec školního roku, a já si uvědomila, že za šest dní odlétám do Zambie. Letěla jsem tudíž bez očekávání, nevěděla jsem pořádně, kde a v jakém městě budu bydlet. Říkala jsem si, že když to bude hodně špatné, odletím zpět. Uklidnilo mě, že Zambie je křesťanská, a tudíž mírumilovná, země, a to se mi na místě potvrdilo. Určitě jsem neodlétala s vědomím, že chci spasit svět, to je nereálné. Chtěla jsem si tu zemi hlavně zažít na vlastní kůži. A když přitom ještě někomu pomůžu, tak jediné dobře.

Co vlastně bylo tvým úkolem?

Načrpat podklady pro bakalářskou práci a zjistit, jak funguje organizace Christian Action Integrated, do které jsem byla začleněna jako úplně první dobrovolník. Snažila jsem se implementovat do ní svoje nápady a aktivity, hlavně ty sportovní. Udělala jsem

si týdenní rozvrh a snažila se dát místním dětem nějaké pravidelné smysluplné využití, například výuku angličtiny, míčové hry, gymnastiku nebo fotbal.

Četl jsem, že až čtvrtina zambijských dětí prý žije na ulici, a to i přes noc.

Je to tak. A právě s těmito dětmi ulice jsem pracovala. Některé z nich ale na noc chodily domů. Přes den obvykle shánějí něco k jídlu, nebo třeba sbírají plastové lahve a dostanou za ně alespoň nějaké peníze.

Jak to vypadalo ve městě, ve kterém jsi bydlela?

Mongu leží přibližně 500 km od hlavního města Lusaky, směrem k hranicím s Angolou. Bydlela jsem přibližně šest kilometrů od centra a chodila do práce pěšky. Mongu je město na písku, nejsou v něm chodníky. Vzhledem k tomu, že jsem byla jediná bílá, za čtrnáct dní už mě každý znal, volali na mě. Zambijci jsou přátelští, někdy až moc. U nás jsou lidé hodně zahledění do sebe, v Mongu jdete stotisícovým městem a každý vás pozdraví! Ne vždy je to příjemné, hlavně chlapi si hodně dovolují a neustále pokřikují a vyžadují telefonní číslo. Pro ně je hranice jen to, že je dívka vdaná. Občas jsem se bála. Vysvětlovala jsem jim, že na mě by stejně neměli, protože v Zambii musí muž ženu vyplatit a vysokoškolsky vzdělaná běloška je pro ně příliš drahá. *(směje se)* Pak do Mongu přijela na rok ještě jedna Češka z Člověka v tísní, ale ta měla kancelář tři minuty od baráku, který byl oplocený a chráněný.

Jak přijaly děti hry, které jsi pro ně připravila? Rozuměly vůbec anglicky?

Anglicky umí jen děti, které chodí do školy. Domlouvali jsme se rukama nohama. Děti byly šťastné za vše, třeba za míčové hry - hráli jsme vybíjenou, na jelena, fotbal, na který mají opravdu talent a je v zemi populární. S gymnastikou byl trochu problém,

protože organizace nemá zázemí vevnitř, veškeré aktivity probíhaly venku na velkém plácku, který byl ale plný odpadků. Učte v nich děti kotouly! Jenže jim je to popravdě úplně jedno. Jednou se mi tam sešlo asi sto dětí různého věku a to už se opravdu nedá ukočirovat, děti ulice nejsou zvyklé na autority, které by měly poslouchat. Zajímavé je, že klidně mezi aktivitami se děti pomodlí, přijde jim to přirozené.

S hygienou se to postupně zlepšilo?

Zklamalo mě, že je všude hrozný nepořádek, válí se tam odpadky, mrtvá zvířata, do toho se v tom přehrabují děti. Děti ulice nemají ani základní hygienické návyky. Celý ten výjezd byl pro mě o překonávání hranic a nastavování mantinelů, přes které už nejdu. Ze začátku je těžké najít si cestu k dětem, o kterých víte, že mají HIV nebo svrab. Ale člověk si po dvou měsících zvykne skoro na vše. Chtěla jsem, aby děti měly přístup k vodě a mohly se alespoň dvakrát týdně opláchnout. Jenže kolem řeky byl nepořádek a neustále spousta lidí. Třináctiletý kluk se tam těžko svlékne a vykoupe. Zkoušela jsem domluvit možnost slevy na placených sprchách u autobusové zastávky. Svolali k tomu konsilium asi třiceti Zambijců a tři hodiny debatovali, jestli to mohou povolit. Ale neprošlo to.

Většina dobrovolníků Zambijce popisuje jako srdečné, laskavé a usměvavé lidi.

Zároveň je tu všudypřítomná chudoba, děti bez rodičů, HIV. Vzbuzovalo to v tobě smíšené pocity?

První měsíc jsem měla ze Zambie dost smíšené pocity. Přišlo mi, že tam nic nefunguje, nedá se nic nového zavést, protože prostředí je zkorumpované a vyřídit věci trvá strašně dlouho. Na všechno potřebujete papíry a povolení. Když jdete na sociální úřad, vidíte obrovský kontrast, pracovníci jsou oblečení ve „fancy dresses“ a mají v rukou smartphony.

O dětech na ulici často nemají přehled, reálný život ani nemají možnost vidět. Když jsem se na ně obrátila s tím, že chci dostat kluka zpátky do školy a potřebuji pro něj uniformu, bez které se tam nedostane, paní mi tvrdila, že je příliš „busy“.

A do toho pověstný Africa time....

Ten mě jako dochvilného člověka opravdu rozčiloval. Přijdete na domluvený sraz ve 2 hodiny a oni klidně dorazí v půl 5. Pro mě je to plýtvání časem, oni to tak neberou. Pravdou je, že jsem přijela do České republiky úplně vyklidněná. (směje se) Teď navíc pokračuji programem Erasmus+ ve Valencii a Španělé si s dochvilností také příliš hlavu nelámou.

Uvědomí si v Africe Evropan, že ke štěstí toho opravdu není potřeba mnoho?

To je pravda, zambijské děti jsou šťastné a stačí jim toho k životu skutečně málo. Neviděla jsem tam také za celou dobu brečet miminko. Tady maminky řeší, jaký luxusní kočárek vybrat, v Zambii děti uváží do šátku a jsou spokojené. Na druhou stranu mi v Africe trochu chyběla vděčnost. Vezla jsem do Zambie kufr plný dětského oblečení, pomůcek do školy, hraček. Děti se na kufr vrhly, ale poděkování se nedočkáte. Zambijci berou tak nějak za samozřejmé, že jim člověk dává. Kolikrát vám bez prosby zaklepeou na rameno s tím, že chtějí peníze.

Vrátila by ses do Mongu znovu?

Teď určitě ne, jsem toho plná a potřebuji pauzu. Těšila jsem se domů, probrečela jsem tam několik dní a několikrát hledala letenky domů. Ale vybrala jsem si to sama, takže jsem vydržela a zpětně jsem na sebe hrdá. A všem studentům doporučuji zažít si to také přímo na místě, je to skvělá zkušenost.

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv Mariany Felixové

www.jcu.cz

facebook.com/jihoceska.univerzita

twitter.com/JihoceskaUni

Universitas
magazin rybných škol